

REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

1000 Ljubljana, Tržaška 19/a
Telefon: 01 478 8483, Fax: 01 478 8472
E-pošta: anti.korupcija@kpk-rs.si

Šifra: 035-2/2007,18

Datum: 07.03.2007

Komisija za preprečevanje korupcije je na podlagi 18. člena Zakona o preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 2/04, nadaljevanju ZPKor) in 13. člena Poslovnika komisije za preprečevanje korupcije (Uradni list RS, št.105/04) na seji dne 7.3.2007 sprejela

NAČELNO MNENJE ŠT. 74

Ravnanje uradnih oseb Ministrstva za okolje in prostor, ki so pripomogle k izdaji dovoljenj za postavitve vetrne elektrarne s pripadajočo infrastrukturo na Volovji reber, ustreza definiciji korupcije, določeni v 3.alinei 2. člena ZPKor.

OBRAZLOŽITEV

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije Zmago Jelinčič Plemeniti je Komisiji za preprečevanje korupcije poslal zahtevo za preučitev ravnanja uradnih oseb v postopkih za postavitve vetrne elektrarne na območju Volovja reber. Iz zahteve izhaja, da vetrnih elektrarn na tem območju zakonito naj ne bi bilo mogoče postaviti. Vlagatelj zahteve trdi, da sta minister za okolje v mandatnem obdobju do leta 2004 in aktualni minister za okolje opustila dolžno nadzorstvo nad uresničevanjem strateških usmeritev nacionalne okoljske politike ter predpisov o varstvu okolja, ki jih je sprejel Državni zbor Republike Slovenije, ter da so uradne osebe ministrstva za okolje (MOP) v tem primeru zaobšle predpise in tako omogočile investitorju korist v obliki dovoljenja za poseg v naravno okolje posebnega pomena. Dodatno gradivo so na zaprosilo Komisije prispevali člani združenja fizičnih in pravnih oseb »Koalicija za Volovjo reber« ter »Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije – DOPPS«. Na Komisijo se je pisno obrnil tudi nekdanji minister, ki je vodil delo MOP v mandatnem obdobju do leta 2004, g. Janez Kopač. V dopisu zavrača očitke glede domnevnih nepravilnosti v postopkih za postavitve vetrne elektrarne Volovja reber. Pri tem se sklicuje na odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, U-I-153/04, s katero je to sodišče zavrnilo oziroma zavrglo pobude za oceno ustavnosti nekaterih aktov, izdanih v postopkih za postavitve vetrnih elektrarn.

Poleg gradiva, katero so dostavili vlagatelj zahteve in ostali, je Komisija na spletnih straneh pridobila Revizijsko poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije o pravilnosti in smotrnosti poslovanja Ministrstva za okolje in prostor pri izvajanju okoljske politike od leta 2000 do 2004 (št. 1209-5/2005-19 z dne 20.12.2005); Revizijsko poročilo o ohranjanju in zaščiti biotske raznovrstnosti na področju predvidenih regijskih parkov Snežnik in Kočevsko Kolpa v obdobju od leta 1996 do konca leta 2005 (št. 1209-12/2006-22 z dne 18.12.2006); kot

tudi druga gradiva, podatke, splošne pravne akte, usmeritve, strategije in programe nacionalne okoljske in energetske politike, za katere je ocenila, da pomembno prispevajo pri ugotavljanju dolžnega ravnanja uradnih oseb Republike Slovenije v postopkih, povezanih s postavitvijo vetrne elektrarne Volovja reber. Na podlagi 11. člena ZPKor je Komisija zaprosila Ministrstvo za okolje in prostor za gradivo (šifra: 010-242-122/2006,4 z dne 20.10.2006) v zvezi z izločitvijo območja Volovje rebri iz širšega območja predvidenega regijskega parka Snežnik oziroma območja Natura 2000 in ga tudi pridobila.

V skladu z ZPKor je Komisija zahtevo poslanca Jelinčiča sprejela v obravnavo. Zaradi obsežnosti predmeta zahteve se je v postopku za izdajo načelnega mnenja omejila na ključna vprašanja iz njene vsebine, in sicer:

- Postavitev vetrne elektrarne v kontekstu mednarodnih pravnih standardov, strateških usmeritev nacionalne politike varstva okolja, ki jih je sprejel Državni zbor Republike Slovenije, zakonskih in strokovnih podlag za določitev predvidenega regijskega parka Snežnik, ter razlogov za izločitev območja Volovje rebri iz posebej zaščitenega območja (SPA) Snežnik-Pivka, določenega z Naturo 2000.
- Postopek za izdajo Sklepa Vlade Republike Slovenije o ugotovitvi usklajenosti predloga Odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin planskih aktov občine Ilirska Bistrica z obveznimi izhodišči prostorskih sestavin planskih aktov Republike Slovenije, št. 350-00/2001-183, z dne 28.4.2004.
- Postopek za izdajo okoljevarstvenega soglasja za postavitev vetrne elektrarne Volovja reber, 20 kV kabelske povezave, povezovalne poti, RTP Volovja reber in povezovalnega 110 kV daljnovoda med RTP Ilirska Bistrica in RTP Volovja reber, odločba Ministrstva za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), št. 35402-114/2004-187, z dne 26.06.2006.

Območje Volovje rebri je sestavni del širšega geografskega območja znotraj predvidenega naravnega parka Snežnik. Slednji sodi med redka naravna območja Republike Slovenije, ki so že desetletja deležna posebne pozornosti v nacionalni politiki, strategiji in pravni ureditvi varstva naravnega okolja. Iz Revizijskega poročila Računskega sodišča Republike Slovenije o »ohranjanju in zaščiti biotske raznovrstnosti na območju predvidenih regijskih parkov Snežnik in Kočevsko Kolpa« izhaja, da se je država na podlagi mednarodnih pravnih obveznosti v nacionalnih strateških dokumentih in programih varstva okolja zavezala k obveznemu izvajanju ukrepov zaščite in ohranjanja biotske raznovrstnosti na teh območjih. Ti strateški dokumenti, predpisi in programi varstva okolja, ki jih je sprejel Državni zbor Republike Slovenije, so za izvršno oblast obvezujoči. Vlada in ministrstva bi jih morala upoštevati pri načrtovanju in izvajanju institucionalnih ukrepov za ohranjanje naravnega okolja in biotske raznovrstnosti. Vzpostavitev in upoštevanje institucionalnega okvira je ključnega pomena za učinkovitost in uspešnost države pri ohranjanju in zavarovanju biotske raznovrstnosti, poudarja revizijsko poročilo Računskega sodišča in ugotavlja, da je med evropskimi državami Republika Slovenija po biotski raznovrstnosti ena izmed bogatejših držav, saj se uvršča na četrto mesto. Delež regionalno (evropsko) ogroženih vrst, ki imajo sorazmerno pomemben delež biogeografske populacije, je približno enak kot v sosednjih državah, kar ob bistveno manjši površini njenega ozemlja kaže na veliko pomembnost (s tem tudi ranljivost) ohranjanja ogroženih vrst. Habitatnih tipov v Sloveniji je nekaj sto, v Evropi pa nekaj tisoč. Dobra ohranjenost biotske raznovrstnosti v Sloveniji predstavlja njeno

primerjalno prednost v primerjavi z drugimi državami, zato je pomembno, da država z izvajanjem ustreznih ukrepov zagotovi njeno dolgoročno ohranitev, v revizijskem poročilu opozarja Računsko sodišče.

Ugotovitve iz revizijskega poročila Računskega sodišča kažejo, da je država Slovenija s pravnimi predpisi, nacionalno politiko in strategijo varstva naravnega okolja do leta 2002 pokazala jasno namero, da z načrtovano pripravo in izdajo ustreznih predpisov razglasi območja naravnih parkov in drugih zavarovanih območij. Pobude in predlogi za ustanovitev regijskega parka Snežnik, v katerega sodi tudi Volovja reber, pa segajo že v 60. leta prejšnjega stoletja. Strokovne podlage za ustanovitev so koncem prejšnjega in v začetku tega desetletja nastajale tudi v okviru mednarodnih projektov, ki so jih pridobile lokalne nevladne organizacije s področja parka. Ob zastoju izvajanja je nosilec teh projektov postalo MOP. S predvideno ustanovitvijo regijskega parka Snežnik se je država odločila zagotoviti ohranjanje kraškega sistema reke Ljubljanice, ohranjanje habitatov, zlasti močvirnih travišč in suhih kraških travišč ter barij, ohranjanje življenjskih prostorov zavarovanih vrst velikih sesalcev in ptičev. Z ustanovitvijo parka bi bile zagotovljene tudi možnosti za življenje in delo lokalnemu prebivalstvu, trajnostni razvoj območja, krepitev regionalne razvojne strukture ter povezovanje med občinami. Pregled posameznih faz ustanavljanja pokaže, da je Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) leta 2001 po strokovni pripravi izhodišč za načrt upravljanja, opravljeni komunikaciji z lokalnim prebivalstvom in lokalnimi skupnostmi ter izdelavi strokovnih podlag, pripravila osnutek uredbe o Regijskem parku Snežnik. Januarja 2003 so bile aktivnosti na projektu ustanavljanja regijskega parka Snežnik začasno ustavljene zaradi izvedbe nalog za pripravo območij Natura 2000. Območje Natura 2000 je bilo treba razglasiti do vstopa Slovenije v Evropsko unijo maja 2004.

Komisija je pridobila in preučila osnutek uredbe o regijskem parku Snežnik (oznaka MOP, 19.2.2002, 9:47), izdelan na podlagi 49. člena Zakona o ohranjanju narave (ZON). V njem je vrsta prepovedi izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ali ravnanj na način, ki bi lahko škodljivo vplival na naravne vrednote, biotsko ali krajinsko raznovrstnost v parku in ogrožal regijsko značilne ekosisteme. Med izrecno prepovedanimi posegi je prepoved gradnje jedrske elektrarne, termoelektrarne, vetrne elektrarne in akumulacijske hidroelektrarne ali akumulacije zanje. Pojasnilo k prepovedi gradnje vetrne elektrarne navaja: »vetrne elektrarne niso dopustne, ker ogrožajo živalstvo in koridorje za selitev živali ter povzročijo vizualno onesnaženje (višina 40 m, to je več kot 12-nadstropna stavba)«. Med ostalimi prepovedi, ki so v osnutku uredbe taksativno navedene, je prepoved gradnje gozdne ceste v gozdnem prostoru, če je nov odsek daljši od 3 km. Za odseke gozdnih cest, krajše od 3 km, osnutek uredbe dopušča gradnjo le, če pomeni bistveno izboljšanje možnosti gospodarjenja z gozdovi. Čeprav osnutek uredbe formalno ni bil sprejet, ker je MOP aktivnosti na tem področju začasno ustavilo zaradi priprav na območje Natura 2000, Komisija meni, da je njegova vsebina v strokovnem – naravovarstvenem - pogledu še vedno relevantna, saj sloni na znanstveno utemeljenih standardih in ukrepih ter mednarodnih pravnih pravilih, Zakonu o ohranjanju narave (ZON), političnih smernicah, nacionalnih strategijah in programih varstva naravnega okolja, ki jih je sprejel Državni zbor Republike Slovenije. Odločitve Državnega zbora pa so za izvršno oblast (vlado in pristojna ministrstva) zavezujoče.

Strokovni standardi, domači in mednarodni projekti, katerih rezultati so služili za celovito oceno dejanskega stanja naravnega okolja, oblikovanje prepovedi in ukrepov, potrebnih za učinkovito in uspešno ohranjanje biotske raznovrstnosti na območju predvidenega regijskega parka Snežnik, so bili v izhodišču podlaga za izdelavo navedenega osnutka uredbe, ki je formalno sledil zahtevam veljavnega zakona (ZON). Zato Komisija meni, da osnutek uredbe po vsebini še vedno predstavlja relevantne ocene, standarde in ukrepe s pravno podlago

neposredno v zakonu (ZON), ki narekuje vsebino osnutka uredbe. Osnutek uredbe je zahteve ZON in potrebe varstva narave v parku Snežnik povzel v formalno obliko podzakonskega predpisa, da bi z razčlenitvijo določb ZON omogočil natančnejše uresničevanje obvezujočih standardov varstva okolja, navedenih v mednarodnih pravnih pravilih, ki obvezujejo Republiko Slovenijo, v strateških usmeritvah nacionalne politike in v znanstvenih podlagah. To, da osnutek uredbe ni bil sprejet, ker je MOP aktivnosti pri ustanavljanju regijskega parka Snežnik preusmerilo na pripravo Nature 2000, po mnenju Komisije ne odpravlja pomena njegove vsebine, ki izhaja iz ZON in je strokovno utemeljena.

Seveda je treba upoštevati, da ima država poleg strateških ciljev in obveznosti varstva narave tudi strateške cilje in potrebe na energetske področju, med katere sodijo tudi obnovljivi viri energije. Resolucija o Nacionalnem energetske programu (ReNEP) (Uradni list RS, št. 57/04) med možnimi obnovljivimi viri energije v Sloveniji navaja vetrne elektrarne in ugotavlja, da obstaja velik interes investitorjev za njihovo izgradnjo in priključitev na javno elektroenergetsko omrežje. ReNEP na osnovi opravljenih meritev vetra in meteoroloških modelov določa, da je za izkoriščanje vetrne energije primerno celotno področje Primorske (primernost te regije so potrdile tudi namenske meritve v sklopu programa EU ECOS OUVERTURE) ter del Gorenjske in Notranjske, izključene pa niso tudi lokacije v drugih delih Slovenije. ReNEP poudarja, da bodo vetrne elektrarne zgrajene na lokacijah, kjer je primeren vetrni potencial, to je predvsem na Primorskem, vendar bodo te lokacije določene tako, da bodo v čim manjši možni meri omejevale druge uporabnike prostora. Ena od glavnih usmeritev ReNEP je, da je treba možnost izkoriščanja vetrnega potenciala skrbno preučiti z ekonomskega vidika, prostorskih omejitev in vremenskih pojavov. V Odloku o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana (Uradni list RS, št. 4/03), ki ga je sprejel Državni zbor decembra 2002, so vetrne elektrarne umeščene v državni prostorski plan.

Po drugi strani je država Slovenija s sprejetjem mednarodnih pravnih obveznosti in postavitvijo institucionalnih podlag določila strateške cilje in naloge varstva narave ter ohranjanja in zavarovanja biotske raznovrstnosti. Med najpomembnejšimi nalogami je še vedno pereče ustanavljanje zavarovanih območij, kar izhaja tudi iz mednarodnih obveznosti države pri zavarovanju in ohranjanju biotske raznovrstnosti. Na nacionalni ravni je ustanovitev in upravljanje z zavarovanimi območij uredil Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Uradni list RS, št. 56/99 in 31/00). Nacionalni program varstva okolja (NPVO) (Uradni list RS, št. 83-3953/1999) pa je za preprečevanje nadaljnjega zmanjševanja biotske raznovrstnosti predvidel postopno povečevanje različnih kategorij zavarovanih območij na predvidoma 30 odstotkov vsega ozemlja Republike Slovenije.

S pregledom gradiva, zbranega v okviru študije *»Vključitev elektrarn na veter na področju Primorske v dolgoročni družbeni plan Republike Slovenije«* (Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, april 2000) je Komisija zasledila, da je bila na osnovi opravljenih meritev vetra leta 1999 izkazana možnost za izgradnjo vetrnih elektrarn na štirih lokacijah, med katerimi je Volovja reber pri Ilirski Bistrici. Znanstvena študija *»Analiza prostorskih potencialov na Primorskem za postavitev vetrnih elektrarn – privlačnost in ranljivost prostora«* (izdelal Inštitut za raziskovanje v energetiki, ekologiji in tehnologiji – IREET, 2001, po naročilu ELEKTROPRIMORSKA d.d, investitorja gradnje vetrne elektrarne na Volovji rebri) pa je pokazala, da je izgradnja vetrnih elektrarn v Sloveniji zaradi nepredvidljivih meteoroloških razmer ter nezmožnosti akumulacije vetrne oziroma električne energije zelo tvegan posel in ga je treba kombinirati z drugimi pogoji (Analiza, str. 30-31). Z gledišča proizvodnje električnega toka in vključitve v obstoječi elektroenergetski sistem so bile izbrane lokacije,

vključno z Volovjo rebrjo, ocenjene kot sprejemljive in opravičene (Analiza, str. 40). Po makroekonomskih kazalcih je investicija ocenjena kot smiselna zaradi visoke energetske odvisnosti Slovenije in nestabilnega svetovnega trga energetskih surovin, s pripombo, da ne predstavlja kakega posebnega prispevka v narodnogospodarskem pogledu (Analiza, str. 47-48). Po ranljivosti narave je bila lokacija Volovja reber ocenjena kot toliko slaba, da jo študija ocenjuje za nesprejemljivo, predvsem zaradi zelo velikega vpliva na naravo, vključno s pticami: »Gre namreč za eno večjih sklenjenih območij relativno ohranjene narave v Sloveniji, predviden poseg, upoštevajoč še daljnovid, pa je po obsegu zelo velik. Slednji je z nekaterih vidikov (vpliv na naravne vire in na vidne kakovosti) še bolj problematičen kot same vetrnice (vetrne turbine) ... Vsekakor pa je treba opozoriti, da gre za poseg v območju, ki je predvideno z režimom regijskega parka, kar seveda močno omejuje večje posege v prostor, zlasti tiste, ki niso namenjeni oskrbi lokalnih prebivalcev« (Analiza, str. 116).

1. Izložitev območja Volovja reber iz posebej zaščitene območja (SPA) Snežnik-Pivka, določenega z Naturo 2000

1.1. Jezikovno se besedna zveza »Območje Natura 2000« uporablja kot oznaka za posebna varstvena območja in varstvene cilje na teh območjih ter varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu Evropske unije, in druga pravila ravnanja za ohranjanje teh območij. Temeljno pravno podlago za določanje in urejanje Območja Natura 2000 sestavljata Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7) s spremembami in Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L št. 103 z dne 25. 4. 1979, str. 1) s spremembami. Obe sta preneseni v slovenski pravni red z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS 49/04), ki jo je na podlagi drugega odstavka 33. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 22/03 – uradno prečiščeno besedilo in 41/04) izdala Vlada Republike Slovenije. Po tej uredbi je posebno varstveno območje Natura 2000 določeno kot ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju Evropske unije pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst ptic (posebno območje varstva) in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (posebno ohranitveno območje), katerih ohranjanje je v interesu EU. Uredba v nadaljevanju podrobneje navaja kriterije za določitev teh območij in obveznosti za pripravo programov upravljanja teh območij. Rok za njihovo izdelavo je bil z Resolucijo o Nacionalnem programu varstva okolja 2005 – 2012 (ReNPVO) (Uradni list RS, št. 2-3/06) prenesen na konec leta 2006.

1.2. Iz strokovnega gradiva »PROJEKT NATURA 2000 – seznam potencialnih območij evropskega pomena (pSPA)«, ki je bilo podlaga za sprejem zgoraj navedene Uredbe o posebnih varstvenih območjih (Natura 2000), izhaja, da je območje Volovje rebri sestavni del širšega območja Snežnik – Pivka, vodenega pod oznako SI5000002. Strokovno gradivo je pripravila posebna projektna skupina Ministrstva za okolje, prostor in energijo (ustanovljena s sklepom takratnega ministra za okolje Kopača, številka: 354-06-22/2002, z dne 11.2.2003). Gradivo je objavljeno v publikaciji MOP z istim naslovom, izdano 20. marca 2004. V podpoglavjih št. 6.1.25, z naslovom: »Bistvene lastnosti območja« (Snežnik – Pivka); in št. 6.1.26, »Povzetek vrednotenja«, je zapisano, da po standardih Evropske Direktive o ptičih gre za eno najpomembnejših območij določenih vrst iz slovenske in EU populacije ptic. Geografsko je ozemlje, ki je bilo predvideno za razglasitev območja Snežnik – Pivka, določeno v obsegu 54,906 ha. Sedaj, ko je območje Volovje rebri izločeno (izrezano), znaša

območje Snežnik-Pivka 48,522 ha. Društvo za preučevanje ptic – DOPPS, ki je z izdelavo študije neposredno sodelovalo pri nastajanju strokovnih podlag Nature 2000, je 30. maja 2006 pisno zahtevalo od Agencije RS za okolje (ARSO) dostop do informacij javnega značaja, na podlagi katerih je bilo območje Volovje rebri izključeno iz opredelitve posebnega območja varstva. DOPPS v dopisu opozarja, da območje Volovje rebri izpolnjuje kriterije posebnega varstvenega območja za ptice v Sloveniji, tako kot izhaja iz Direktive Sveta o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktive o ohranjanju habitatov, pri čemer se sklicuje tudi na odločbe Komisije evropskih skupnosti in judikaturu Sodišča Evropske skupnosti. V odgovoru, št. 090-28/2006/7, 25.8.2006, ki ga je MOP poslalo DOPPS-u, je navedeno, da je Strokovna skupina, imenovana v okviru projekta Natura 2000, v predlog območja SPA SI5000002 Snežnik Pivka vključila območje Volovje rebri. Vsa nadaljnja usklajevanja je po navedbah v odgovoru MOP vodil tedanji minister Janez Kopač, ki je upošteval še druga strokovna mnenja in se v okviru svojih pristojnosti odločil za izločitev območja Volovje rebri iz predloga za območje Natura 2000. Razlogov za odločitev, kakor tudi gradiv in argumentov s katerimi je minister razpolagal, Strokovni skupini ni posredoval, zato jih tudi ni v dokumentaciji priprave Natura 2000, kot je to mogoče razbrati iz odgovora MOP Komisiji.

1.3. Pri iskanju razlogov za izločitev Volovje rebri iz območja SPA Snežnik Pivka je Komisija na spletnih straneh pridobila gradivo Službe Vlade Republike Slovenije za strukturno politiko in regionalni razvoj (Zapisnik 1. seje Sveta za trajnostni razvoj, datum 9.6.2004), v katerem je pod zaporedno številko Ad 3 zapis o predstavitvi projekta »Natura 2000«. Mag. Janez Kopač, takratni minister za okolje, se je ob predstavitvi Nature 2000 navzočim strinjal, da je območje Volovje rebri biodiverzitetno zelo pomembno območje in dodal, da obstajajo strokovne podlage, zaradi katerih to območje ni opredeljeno kot posebno varstveno območje. Iz zapisa je razvidno, da je izločitev (izrez) opravljena zaradi umestitve vetrnih elektrarn na Volovji rebri. Komisija je zaprosila MOP, da ji pošlje gradivo, ki je služilo kot podlaga, po kateri je bilo območje Volovje rebri praktično tik pred sprejemom uredbe Natura 2000 izločeno iz območja Snežnik – Pivka, saj je bilo po oceni posebne projektne skupine strokovnjakov MOP, ustanovljene z nalogo, da pripravi strokovne podlage za Natura 2000, pred tem določeno kot sestavni del ekološko pomembnega območja NATURA 2000 - tako po Direktivi o pticah (pSPA – potential Special Protection Area) kot tudi po Direktivi o habitatih (pSCI – potential Site of Community Interest). Iz odgovora MOP (št. 35603-18/2006/6 z dne 26.2.2007) in priloženega gradiva izhaja, da so bila med glavnimi vzroki za spremembo in izločitev Volovje rebri nasprotovanja lokalnih oblasti. Zaradi tega je MOP ocenilo, da bi lahko prišlo do zapletov pri uresničevanju obveznosti Nature 2000, neposredno povezanih z vstopom Slovenije v Evropsko unijo. Med gradivi, ki jih MOP navaja kot ključne strokovne podlage za odločitev o izključitvi Volovje rebri, so poleg predloga strokovne skupine za Natura 2000 in naravovarstvenih smernic tudi študije družbe Aquarius in Elektroinštituta Milan Vidmar (EIMV).

2. Postopek za izdajo Sklepa Vlade Republike Slovenije o ugotovitvi usklajenosti planskih aktov

2.1. Iz gradiva, s katerim razpolaga, je Komisija za preprečevanje korupcije ugotovila, da je občina Ilirska Bistrica predloge za spremembo oziroma sprejetje prostorskega plana poslala organom in drugim subjektom, pristojnim za urejanje prostora. Med njimi je bila tudi Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) pri MOP. Ta v dopisu, št. 35003-25/2004, z dne 23.02.2004, ugotavlja, da predlagane spremembe prostorskega plana z gradnjo vetrnih elektrarn na Volovji rebri posegajo v območje obveznih republiških izhodišč – regijskega

parka Snežnik, ki predstavlja »najpomembnejšo naravno dediščino v Republiki Sloveniji«. Poleg tega ARSO navaja tudi, da je območje Snežnika predlagano za ekološko pomembno območje in območje v okviru omrežja NATURA 2000 po Direktivi o pticah (pSPA – potential Special Protection Area) kot tudi po direktivi o habitatih (pSCI – potential Site of Community Interest). ARSO v dopisu nadalje ugotavlja, da spremembe občinskega prostorskega plana ne izpolnjujejo tudi nekaterih drugih standardov ohranjanja narave in predlaga, da jih občina upošteva. Glede tega je bil 31.3.2004 na MOP sklican usklajevalni sestanek predstavnikov ARSO, Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), Sektorja za varstvo narave pri MOP in Urada za energetiko. Sestanek je bil sklican na zahtevo Urada za prostorski razvoj. Iz zapisnika, št. 352-11-31, 32/00, 31.3.2004, izhaja, da občina v spremembah prostorskega plana ni v celoti upoštevala naravovarstvenih smernic. Podobne ugotovitve so navedene v dopisu, št. 35003-25/2004, z dne 6.4.2004, ki ga je Agencija (ARSO) naknadno poslala Uradu za prostorski razvoj. ZRSVN pa v posebnem dopisu – *dopolnilno mnenje*, št. 5-III-58/2004 MG, z dne 5.4.2004, v katerem se prav tako sklicuje na usklajevalni sestanek, ponovno opozarja, da je načrtovana sprememba planskega akta občine Ilirska Bistrica v delu, ki se nanaša na gradnjo vetrne elektrarne Volovja reber, v nasprotju s predpisi ter da predvidena gradnja predstavlja nevarnost za naravno okolje, ogrožene živalske vrste in njihove habitate na navedenem območju. ZRSVN opozorila v *dopolnilnem mnenju* podrobno utemeljuje, pri čemer se posebej sklicuje na Naturo 2000.

2.2. V naslednji fazi postopka je Urad za prostorski razvoj pripravil *Strokovno mnenje* (številka 352-11-31/01, 14.4.2004) o usklajenosti prostorskih sestavin planskih aktov občine Ilirska Bistrica. Iz njegove vsebine izhaja, da sta tako ARSO kot ZRSVN ponovno opozorila na ugotovitve, ki sta jih glede varstva narave, torej regijskega parka Snežnik ter Nature 2000, navedla v predhodnih fazah postopka ter na usklajevalnem sestanku. *Strokovno mnenje* Urada za prostorski razvoj pa ugotavlja tudi to, da je občina predložila strokovne podlage, ki jih je kasneje dopolnila še z oceno o vplivih na okolje – segment narave, kar je izdelal Aquarius d.o.o, Ljubljana. Ta ugotavlja, da gradnja in obratovanje vetrne elektrarne naj ne bi povzročila izumrtje katere od živalskih ali rastlinskih vrst. Pričakovani negativni vplivi glede narave pa so opredeljeni kot izguba določenega dela površin na lokaciji vetrne elektrarne do 5% v štiristrometrskem pasu, kar pomeni približno enako izgubo rastišč in habitatov nevretenčarjev, plazilcev in malih sesalcev, izgubo dela življenjskega prostora velikih zveri, smrtnost vnaprej nedoločljivega števila osebkov ptic, predvsem ujed. Kot nepoznan, a potencialno možen je tudi negativen vpliv na netopirje.

Urad za prostorski razvoj je *Strokovno mnenje* pripravil za obravnavo in odločanje na 36. seji Komisije Vlade RS za ugotavljanje usklajenosti prostorskih planov, ki jo je za 20.2.2004 sklical takratni minister za okolje, mag. Janez Kopač. Iz zapisnika (številka 352-10-8/01, 350-01-21/01 z dne 20.4.2004) izhaja, da je bila za obravnavo na seji predvidena tudi razprava o predlogu sklepa Vlade Republike Slovenije o usklajenosti planskih aktov občine Ilirska Bistrica, vendar je bila na predlog predsednika Komisije, takratnega ministra za okolje, umaknjena z dnevnega reda. V zvezi s tem je Agencija (ARSO) Komisiji Vlade RS za ugotavljanje usklajenosti prostorskih planov in njenemu takratnemu predsedniku, ministru Kopaču, poslala dopis (štev. 35003-25/2004, 23.4.2004) s posebno obrazložitvijo in utemeljitvijo svojih pripomb. ARSO v dopisu ponovno navaja, da je plan občine Ilirska Bistrica v delu, ki se nanaša na gradnjo vetrne elektrarne na območju Volovja reber, neuskkljen. V dopisu se opredeljuje tudi do študije, ki jo je izdelala družba Aquarius iz Ljubljane, in ugotavlja, da njene ocene niso korektne, ker ne povzemajo vseh zahtev varstva naravne dediščine. Nasprotovanje ocenam Aquariusa utemeljuje sklicujoč se na diktijo določb iz Odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in

srednjeročnega plana RS (Uradni list RS 4/2003), iz katerega v dopisu povzema: »da ni le izumrtje vrst kriterij za oceno sprejemljivosti posegov, pač pa tudi bistveno poškodovanje oziroma sprememba lastnosti naravnih vrednot, kar v oceni ni bilo ovrednoteno«. *Strokovnemu mnenju* Urada za prostorski razvoj, pripravljenem za odločanje na 36. seji vladne Komisije, pa očita netočnost v navedbah, da so usmeritve glede predvidenega regijskega parka Snežnik zgolj priporočilne. ARSO svoje nasprotno stališče utemeljuje s povzetki iz Odloka: »da zasnovo varstva naravne dediščine tvorijo že zavarovana in za zavarovanje predvidena območja naravne dediščine: narodni park, regijski parki ...«. V zvezi s tem predlaga, da se navedeno skupaj z vsemi drugimi ugotovitvami upošteva kot neusklajenost planskih aktov občine Ilirska Bistrica za območje gradnje vetrne elektrarne Volovja reber.

2.3. Urad za prostorski razvoj je za 37. sejo Komisije Vlade RS za ugotavljanje usklajenosti prostorskih planov pripravil novo oziroma dopolnjeno *Strokovno mnenje*, št. 352-11-31/01 z dne 28.4.2004. Pregled vsebine pokaže, da *Strokovno mnenje* ne vsebuje navedenih ugotovitev in opozoril ARSO o razlogih neusklajenosti planskih aktov za območje Volovje rebri. V delu *Strokovnega mnenja*, v katerem tehta razloge za in proti ohranjanju narave, se Urad za prostorski razvoj sklicuje le na ocene, ki jih je predložila občina: gradivo, ki ga je izdelala družba Aquarius iz Ljubljane, in referat »Presoja vplivov na okolje za segment naravno okolje«, št. 1657, april 2004 (izdelal Elektroinštitut Milan Vidmar – EIMV). Na podlagi tega gradiva Urad za prostorski razvoj v *Strokovnem mnenju* ugotavlja: »... da je ob upoštevanju omilitvenih in zaščitnih ukrepov, ki so navedeni v predlogu Odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin planskih aktov občine Ilirska Bistrica, med potekom gradnje in v času obratovanja, vetrna elektrarna in povezovalni 110 kV daljnovod sprejemljiv poseg v okolje«. Na podlagi dodatnega mnenja družbe Aquarius iz leta 2004 pa: »... da so na območju, predvidenem za postavitve vetrnih turbin sicer prisotni nekateri habitatni tipi iz predloga območij Natura 2000, vendar bo delež trajno izgubljenih površin razmeroma majhen. Predvideva se celo, da bo po renaturaciji na območju posega, površina ogroženih travnišč enaka ali večja kot pred posegom ...«. Tako Urad za prostorski razvoj sklene *Strokovno mnenje* z ugotovitvijo, da sta pogoja iz Odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 4/03) – na katera sicer nasprotno opozarja ARSO – formalno izpolnjena.

Komisija Vlade RS za ugotavljanje usklajenosti prostorskih planov je na 37. seji, dne 28.4.2004, obravnavala predlog sklepa Vlade RS o ugotovitvi usklajenosti predloga Odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin planskih aktov Ilirska Bistrica, ki se nanašajo na izgradnjo vetrne elektrarne in spremljajoče infrastrukture na območju Volovje rebri. V sklepu Vlade RS, št. 350-00/2001-183, z dne 28.04.2004, izdanem na podlagi odločitve njene Komisije, je med drugim zapisano, da je zaradi presojanja razvojnih potreb in naravovarstvenih zahtev občina predložila strokovne podlage, v katerih je ugotovljeno, da so posegi z vidika vplivov na okolje, ob upoštevanju omilitvenih ukrepov, sprejemljivi. Iz zapisnika 37. seje vladne Komisije, št. 352-10-8/01, 350-01-21/01 z dne 28.4.2004, izhaja, da je njen predsednik, takratni minister za okolje mag. Janez Kopač, kot strokovne podlage za obravnavo in odločanje predstavil prej navedeno gradivo Elektroinštituta Milan Vidmar (EIMV) in družbe Aquarius iz Ljubljane, ki ga je po navedbi iz zapisnika MOP dostavila občina. Predsednik je nato pozval navzoče k razpravi, vendar nihče od prisotnih, vključno s predstavnikom ARSO, ni razpravljal. Iz zapisnika pa tudi ne izhaja, da bi kdorkoli od prisotnih, vključno s takratnim ministrom za okolje, ki je seji predsedoval, kakorkoli omenil nasprotna stališča ARSO ali nasprotne ugotovitve prejšnjih znanstvenih študij o vplivih vetrne

elektrarne na naravno okolje Volovje rebri, na primer tiste, ki jo je izdelal IREET. Iz dopisa Agencije (ARSO), št. 35003-25/2004 z dne 05.05.2004, ki ga je naknadno poslala MOP, celo izhaja, da gradiv s strokovnimi ocenami (družbe Aquarius in Inštituta EIMV), na katere se sklicujejo tako *Strokovno mnenje* Urada za prostorski razvoj kot odločitev vladne Komisije na 37. seji in Sklep Vlade RS o usklajenosti prostorskega plana občine, pred sejo sploh ni dobila.

3. Okoljevarstveno soglasje

3.1. Na podlagi zbranega gradiva je Komisija ugotovila, da je Agencija RS za okolje in prostor (ARSO) v mandatnem obdobju ministra za okolje po letu 2004 svoje nasprotovanje posegom v naravno okolje predvidenega regijskega parka Snežnik oziroma Nature 2000 z gradnjo vetrne elektrarne na Volovji rebri popolnoma spremenila. Investitorju je namreč 26.06.2006 izdala okoljevarstveno soglasje za vetrno elektrarno Volovja reber, 20 kV kabelsko povezavo, povezovalne poti, RTP Volovja reber in povezovalni 110 kV daljnovod RTP Ilirska Bistrica - RTP Volovja reber, kar je sicer zakonski predpogoj za izvajanje posega, ki lahko pomembno vpliva na okolje. Temu je sledila odločba MOP, št. 351-09-66/2004 SR/HČ, z dne 19.02.2007, s katero je bilo investitorju izdano delno gradbeno dovoljenje.

3.2. Že iz obrazložitve odločbe o okoljevarstvenem soglasju izhaja, da je postopek za izdajo soglasja spremljala vrsta zapletov in nasprotovanj. Agencija (ARSO) je zahtevo investitorja za izdajo okoljevarstvenega soglasja v letu 2004 najprej zavrnila. Na njeno odločitev sta se pritožili investitor in občina Ilirska Bistrica. Nato je MOP odločitev ARSO zavrnilo in ji zadevo vrnilo v ponovni postopek. Investitor, Elektro Primorska d.d., je v ponovnem postopku posredovala dodatna gradiva o vplivih na okolje. Pri ponovni presoji sprejemljivosti posega v naravo je ARSO na podlagi proučitve projekta nameravanega posega v okolje, poročila o vplivih na okolje, revizije poročila o vplivih na okolje in mnenja Zavoda RS za varstvo narave ugotovila, da je obravnavani poseg načrtovan znotraj varovanih območjih oziroma posebnih varstvenih območjih in potencialnih posebnih ohranitvenih območjih (Uredba o posebnih varstvenih območjih - Območjih Natura 2000, Uradni list RS, št. 49/04 in 110/04) in v območjih, kjer je pričakovati neposredne in daljinske vplive na ta območja. Nadalje je ugotovila, da bi pričakovani vplivi posega lahko pomembno vplivali na varovana območja, zato je odločila, da je treba za nameravani poseg v ponovnem postopku izdaje okoljevarstvenega soglasja za gradnjo vetrne elektrarne in povezovalnega 110 kV daljnovoda na območju Volovja reber nad Ilirsko Bistrico izvesti presojo sprejemljivosti njegovih vplivov v naravo na varovana območja. V odločbi je navedeno, da imajo osebe, ki na območju, na katerem nameravani poseg povzroča obremenitve okolja, stalno prebivajo ali so lastniki ali drugi posestniki nepremičnine, po 64. členu ZVO-1 položaj stranskega udeleženca v postopku izdaje okoljevarstvenega soglasja, poleg njih pa tudi nevladne organizacije, ki jim je bil z odločbo ministra podeljen status nevladne organizacije, ki na področju varstva okolja v Republiki Sloveniji deluje v javnem interesu. Tudi v tem postopku je prišlo do vrste zapletov, pri čemer je o posameznih vprašanjih presojalo upravno sodišče.

3.3. V skladu s prvim odstavkom 61. člena ZVO-1, ki določa, da je treba v postopku za izdajo okoljevarstvenega soglasja pridobiti mnenje državnih organov in organizacij, pristojnih za posamezne zadeve varstva okolja ali varstvo ali rabo naravnih dobrin ali varstvo kulturne dediščine, in jih pozvati, da dajo mnenje o sprejemljivosti nameravanega posega, je ARSO pridobil mnenje Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN), Ministrstva za kulturo in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. ZRSVN je v mnenju podal oceno sprejemljivosti vplivov posega v naravo na varovana območja in mnenje o sprejemljivosti posega z vidika ohranjanja biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot. V mnenju navaja, da so v Poročilu o

vplivih na okolje odstopanja in pomanjkljivosti. Iz mnenja ZRSVN tudi izhaja, da so v nekaterih primerih ocene vplivov, ki se nanašajo na nekatere kvalifikacijske vrste v SPA Snežnik-Pivka in pSCI Javorniki-Snežnik neustrezne. V varovanem območju SPA Snežnik-Pivka se taki primeri nanašajo na planinskega orla (*Aquila chrysaetos*) in kačarja (*Circaetus gallicus*), pri čemer ZRSVN meni, da so vplivi načrtovanega posega na varstvene cilje PosVO Snežnik-Pivka in njihovo celovitost in povezanost v primeru teh dveh vrst pomembni in škodljivi. ZRSVN ocenjuje, da bi kljub že vključenim in predlaganim omilitvenim ukrepom, postavitve vetrnih turbin na robu SPA Snežnik-Pivka, zaradi izgube dela habitata in morebitnih trkov resno ogrozila ugodno stanje teh vrst in je v nasprotju z varstvenimi cilji določenimi v 6. členu Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000, Uradni list RS, št. 49/04 in 110/04).

V zaključku ZRSVN ugotavlja, da vplivi gradnje in obratovanje načrtovane vetrne elektrarne in povezovalnega 110 kV daljnovoda na območju Volovje rebri nad Ilirsko Bistrico, na ohranjanje biotske raznovrstnosti v Sloveniji in Evropi ter varstvo naravnih vrednot, ugotovljeni in ovrednoteni v poročilu o vplivih na okolje in reviziji tega poročila, kljub omilitvenim ukrepom, ne dajejo podlage za ugotovitev, da poseg v naravo ne bo škodljivo vplival na območja s pravnim statusom s področja ohranjanja narave. Glede na to je ocena sprejemljivosti posega za ZRSVN neugodna.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), v obravnavanem primeru pristojno za področje sprejemljivosti posega v naravo z gledišča varovanih gozdov in gozdov s posebnim namenom, je v svojem mnenju ocenilo, da predvidena krčitev gozdnih površin ne bo bistveno negativno vplivala na funkcije, ki jih imajo gozdovi na prostoru grebena Volovje rebri. V svojem mnenju se opredeljuje tudi do prehajanja velikih sesalcev in navaja, da bo leto ob upoštevanju omilitvenih ukrepov omogočeno. Tako je MKGP podalo mnenje, da je predvideni poseg z gledišča njegovih pristojnosti sprejemljiv.

Ministrstvo za kulturo se v svojem mnenju do posega ni izrecno opredelilo.

3.4. V postopku javne razglasitve, urejenem v 58. členu ZVO-1, ki določa, da mora biti javnosti zagotovljen vpogled v gradivo postopka za pridobitev okoljevarstvenega soglasja, je sodelovala vrsta zainteresiranih posameznikov in institucij. V zvezi s tem odločba ARSO o izdaji okoljevarstvenega soglasja povzema dopis ZRSVN: »Strokovno mnenje o stanju evrazijskega risa v Sloveniji in pričakovani vplivi v primeru gradenj vetrnih turbin na Volovji rebri« (Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, mnenje št. 912/05), ki ga je ZRSVN upošteval pri pripravi ocene vpliva načrtovanje gradnje na risa podane v mnenju o sprejemljivosti posega (dopis št. 8-III-688/6-O-05/DK z dne 17.10.2005). Iz Strokovnega mnenja št. 912/05 avtorjev doc. dr. Ivan Kos in prof. dr. Mihael J. Toman, Univerze v Ljubljani, Oddelka za biologijo, Večna pot 111, 1001 Ljubljana izhaja, da se zaradi neposredne degradacije okolja, obratovanja in vzdrževanja lahko predvideva, da bo prišlo do pomembne prerazporeditve plenskih vrst ter izogibanju rabe prostora pri risu, volku in medvedu. Postavitve vetrnih elektrarn bo prizadela enega izmed najpomembnejših in najprimernejših teritorijev risa v Sloveniji. Velik učinek je predvsem zaradi fragmentacije. Na novo prerazporejen položaj teritorijev bo pomenil izgubo enega za nadaljnji obstoj risa v Sloveniji ključnega teritorija, kar pri risu pomeni neposredno izgubo 10 % obstoječega življenjskega prostora. Ocena iz mnenja je, da bo letna stopnja reprodukcije manjša najmanj za 14 % glede na zdajšnjo letno reprodukcijo risa v Sloveniji.

Dopis Mountain Wilderness Slovenije, Društvo za ohranjanje neokrnjene gorske narave, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, oddelek za geografijo (v nadaljevanju Mountain Wilderness Slovenije) z dne 02.03.2006 navaja, da bi glede na previdnostni princip, ki je uzakonjen v slovenski zakonodaji, bil le-ta dovolj, da se investitorju ne dovoli načrtovan poseg na omenjeni lokaciji. V dopisu je opozorilo na direktivo evropskega parlamenta 2002/49/EC, ki opredeljuje pojem območij z naravnim zvočnim okoljem. Poudarjajo, da za naravno zvočno okolje, četudi ni vključeno v slovensko zakonodajo, še ne pomeni, da ne obstaja kot naravna vrednota. Poudarjajo, da zajema kulturna dediščina več kot le arheologijo. Krajinske kvalitete deloma prištevajo h kulturni dediščini. Odnos posameznikov do narave, njihova zmožnost doživljanja estetskih in duhovnih vrednot narave, je po mnenju Mountain Wilderness Slovenije priznani del kulture. Smatrajo, da se industrializacija pokrajine, sama po sebi šteje za resno uničenje naravne dediščine. Navajajo, da Slovenija ne izpolnjuje kriterijev ratificirane Evropske konvencije o krajini. Izražajo dvom, da bo sanacija vplivov v fazi gradnje lahko hitra oziroma, da bo sploh možna. Za trditve navajajo primere strokovnih del, ki se ukvarjajo s sanacijo kraškega sveta. Naslednja pripomba se nanaša na trditve, da je potrebno poseg presojati tudi v kontekstu ekonomskih študij. Društvo Mountain Wilderness Slovenije navaja da ekonomsko vrednotenje pokrajine na območju načrtovane vetrne elektrarne ni bilo izvedeno. Navajajo, da sprememba oziroma okrnjenje pokrajinskih vrednot bistveno in zelo škodljivo vpliva ne le na lokalni, ampak tudi na regionalni razvoj območij.

3.5. V postopku ustne obravnave, v katerem se udeleženci izrečejo glede izdaje okoljevarstvenega soglasja ter o dejstvih in okoliščinah, pomembnih za oceno dejanskega stanja in izdajo odločbe, je ZRSVN predložil Strokovno mnenje o načrtovani vetrni elektrarni na območju Volovje rebri - vplivi na ptice in njihov habitat, Biotehniška fakulteta, št. 167/06 z dne 01.03.2006, Neodvisna ocena projekta VE Volovja reber za segment »rastlinstvo in habitatni tipi« z dne 28.2.2006, prof. dr. Mitja Kaligarič, Vetrne elektrarne in netopirji, Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev, z dne 5.3.2006. Strokovno mnenje o stanju evrazijskega risa v Sloveniji in pričakovani vplivi v primeru gradenj vetrnih turbin na Volovji rebri, Biotehniška fakulteta, št. 912/05. Po ugotovitvi, da mnenje prof. Kaligariča obravnava vprašanja rastlinstva in habitatnih tipov, katera so v postopku za postavitev vetrne elektrarne Volovja reber večkrat povezana z mnenjem družbe Aquarius iz Ljubljane, je Komisija za preprečevanje korupcije zaprosila avtorja za njegovo mnenje, iz katerega izhaja da z njim dopolnjuje vse svoje predhodne argumente proti izgradnji VE na Volovji rebri, in izraža dodatne strokovne pomisleke, ki še niso bili dovolj poudarjeni ali pa so bili sploh prezrti.

Iz odločbe o okoljevarstvenem soglasju ni razvidno, da bi ARSO mnenje prof. Kaligariča iz leta 2006 upoštevala oziroma ga soočila z mnenjem družbe Aquarius, na katerega se sicer uradne osebe v praktično vseh fazah postopka za postavitev vetrne elektrarne Volovja reber sklicujejo. Podobno je Komisija ugotovila v zvezi z Oceno ogroženosti velikih ujed po postavitvi vetrne elektrarne na območju Volovje rebri – podrobnejša obrazložitev možnih scenarijev in njihovih verjetnosti, št. 184/06 z dne 13.03.2006, ki jo je izdelala Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za biologijo.

Komisija je že večkrat poudarila, da predmet ocene v postopku za izdajo načelnega mnenja ni osebna odgovornost uradnih oziroma odgovornih oseb, pač pa njihovo dolžno ravnanje. Pri

tem se Komisija ukvarja izključno z vprašanjem, ali je bilo dolžno ravnanje v konkretnem primeru skladno z obveznimi pravili in standardi ter kakšne učinke v smislu koristi je povzročilo. Če ugotovi, da ravnanje uradnih oziroma odgovornih oseb ustreza definiciji korupcije, se Komisija ne sprašuje o motivih, ki so tako ravnanje vodili, ker to niti ni njena pristojnost. V obravnavanem primeru je morala Komisija dolžno ravnanje tehtati med dvema strateškima interesoma: varstvom narave na eni in energetske potrebe države na drugi strani. V primeru nasprotij (kolizije) med enim in drugim interesom so pristojni državni organi, njihovi funkcionarji in uradniki, dolžni s skrbnostjo, vestnostjo, strokovnostjo in natančnostjo poiskati takšno rešitev, ki je z gledišča energetskih potreb ekonomična in obenem varstvu narave najmanj škodljiva. Kadar gre za uvajanje novih tehnologij, so uradne oziroma odgovorne osebe dolžne ravnati s posebno previdnostjo. Načelo previdnosti, zapisano v 8. členu Zakona o varstvu okolja (ZVO-1) (Uradni list RS, št. 41/04), zahteva, da je uvajanje novih tehnologij, proizvodnih postopkov in izdelkov dopustno le, če ob upoštevanju stanja znanosti in tehnike ter možnih varstvenih ukrepov ni pričakovati nepredvidljivih škodljivih učinkov na okolje ali zdravje ljudi. Poseg v okolje pa je po načelu dopustnosti iz 15. člena ZVO-1 možen le, če ne povzroča čezmerne obremenitve. Ugotovitve Komisije kažejo, da uradne osebe načel *previdnosti in dopustnosti* iz ZVO-1 v postopkih za postavitev vetrne elektrarne na območju Volovje rebri niso upoštevale.

Na podlagi uradnih dokumentov in drugih podatkov o obveznostih države pri ohranjanju in varovanju naravnega okolja znotraj predvidenega regijskega parka Snežnik, strokovnih ocen projektne skupine MOP, pristojne za določitev območja Natura 2000, ocen iz Analize IREET in drugih strokovnih podlag, je Komisija ugotovila, da gradnja vetrne elektrarne na območju Volovje rebri po prepričanju vrste organov, organizacij in po vsebini vrste strokovnih podlag ni sprejemljiva, predvsem zaradi izjemno negativnega vpliva na naravo. V nasprotju s tem so uradne osebe MOP s spremembo (izločitvijo) območja Volovje rebri iz območja predvidenega naravnega parka Snežnik oziroma Natura 2000 odprli uradno pot gradnji vetrne elektrarne na tem območju. Pri tem je treba upoštevati, da je bila sprememba Nature 2000 opravljena kljub nasprotovanju uradnih oseb Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO), Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), strokovnih podlag za določitev območja Nature 2000, ki jih je pripravila posebna projektna skupina MOP, in priznanih strokovnjakov s področja varstva narave.

Iz ugotovitev o postopku za izdajo soglasja k prostorskemu planu je razvidno, da sta bila v okviru strokovnih podlag za razpravo in odločitev posebne vladne Komisije za vprašanja prostorskih planov ter za sklep vlade o usklajenosti prostorskega plana občine Ilirska Bistrica upoštevana le gradiva družbe Aquarius in EIMV, čeprav so njihovim ocenam argumentirano nasprotovali ARSO, ZRSVN in priznani strokovnjaki s področja varstva narave, kot tudi zgoraj navedene ugotovitve o ustanavljanju regijskega parka Snežnik območja Nature 2000 in Analiza IREET. Glede na vsebino dopisa občine Ilirska Bistrica, št. 35005-4/01-231 z dne 25.04.2004, v katerem sporoča Uradu za prostorski razvoj: »Skladno z dogovorom med direktorjem Elektro Primorske d.d. g. Davidom Valentinčičem in ministrom za okolje, prostor in energijo g. Janezom Kopačem z dne 20.04.2004 vam dostavljamo naslednje študije: Sprememba habitatnih tipov na območju VE Volovja reber nad Ilirsko Bistrico, Aquarius, april 2004; Referat št. 1657, EIMV, april 2004, Presoja vplivov na okolje za vetrno elektrarno Volovji rebri in povezovalni 110 kV daljnovod; Povzetek ocen vpliva na okolje za segment naravno okolje«; Komisija za preprečevanje korupcije dvomi, da je bilo gradivo za razpravo in odločanje o soglasju k spremembam prostorskega plana za območje Volovje rebri pravočasno dostavljeno prisotnim udeležencem 37. seje vladne Komisije, razen seveda njenemu predsedujočemu, takratnemu ministru za okolje. Odtis pečata o prispetju dopisa

občine in priloženega gradiva na MOP nosi datum 28.04.2004, se pravi isti dan, ko je bila 37. seja vladne Komisije sklicana. S tem postane razumljivo, zakaj predstavnik ARSO in drugi prisotni v razpravi o usklajenosti občinskega plana za gradnjo vetrne elektrarne na Volovji rebri niso sodelovali - brez ključnega gradiva se nanjo niso mogli niti pripraviti. Dejstvo, ki zopet izhaja iz dopisa, da gradiva očitno ni prispevala občina Ilirska Bistrica, temveč investitor v dogovoru s takratnim ministrom za okolje, pa še dodatno utemeljuje dvom prijavitelja, da ravnanje ministra in uradnih oseb MOP v tem primeru ni bilo v skladu s pravili in standardi nacionalnega varstva okolja ter uradno dolžnostjo.

V okoljevarstvenem soglasju je med pogoji za poseg večkrat navedeno, da se morajo vsa gradbena in vzdrževalna dela izvajati izven območij Natura 2000, in sicer posebnega varstvenega območja Snežnik - Pivka (SPA - koda SI5000002) in potencialnega posebnega ohranitvenega območja Javorniki - Snežnik (pSCI - koda SI3000231). Po nasprotnem argumentu izhaja, da je bilo območje Volovje rebri znotraj predvidenega območje regijskega parka Snežnik oziroma Nature 2000 glavna ovira odločitvam za gradnjo vetrne elektrarne na tem območju. To je bil tudi razlog, da je bilo območje Volovje rebri v nasprotju z strokovnimi ocenami projektne skupine MOP izločeno iz Nature 2000. Komisija se pri tem ne spušča v oceno, kakšen je bil pri tem motiv udeleženih uradnih oseb, pač pa na podlagi zgornjih ugotovitev in gradiv pritruje prijavitelju, ki v zahtevi za izdajo načelnega mnenja izraža kritiko, da so uradne osebe ministrstva za okolje in prostor z opustitvijo dolžnega nadzora ravnale v nasprotju z obveznimi političnimi usmeritvami Državnega zbora, predpisi in strokovnimi podlagami za ohranjanje in zavarovanje naravnega okolja.

Pri pregledu odločbe o okoljevarstvenem soglasju v delu, ki se nanaša na presojo vplivov na elemente okolja, je Komisija razbrala, da so nekatera stališča, ki govorijo v prid gradnji vetrne elektrarne Volovja reber, povzeta po zgoraj navedenih študijah družbe Aquarius in Elektroinštituta Milan Vidmar – EIMV. Glede študije družbe Aquarius je Komisija v okviru ugotovitev o izdaji okoljevarstvenega soglasja povzela nasprotno argumente iz strokovnega mnenja prof. dr. Mitje Kaligariča s pripombo, da iz odločbe okoljevarstvenega soglasja ni razvidno, da bi jih pristojni organ (ARSO) medsebojno soočil in se do njih opredelil. Podobno je Komisija ugotovila v zvezi s študijo Biotehniške fakultete o škodljivih vplivih za velike ujede. S tem se Komisija ne odloča, kateri znanstveni argumenti so v obeh primerih močnejši, pač pa zgolj ugotavlja, da jih pristojni organi pri oceni dejanskega stanja in tehtanju razlogov *za* in *proti* gradnji vetrne elektrarne na Volovji rebri niso upoštevali na enak način.

Komisija je v gradivu zasledila možnost, da so bile uradne osebe MOP v obravnavanem primeru pod vplivom ekonomskih in socialnih interesov občine Ilirska Bistrica. Pri tem se ni moč izogniti vtisu, da je bila Volovja reber žrtvovana zaradi koristi, ki jih je lokalnim oblastem obljubljal investitor. Tako, na primer, iz zapisnika 4. izredne seje Občinskega sveta Občine Ilirska Bistrica z dne 13.1.2005 (<http://www.ilirska-bistrica.si/?lng=slo&vie=cnt&gr1=obcSveN&id=2005020312152067>) izhaja, da je šlo za več sto milijonov SIT. Komisija pripominja, da je že zasnova regijskega parka Snežnik predvidevala način uresničevanje ekonomskih interesov lokalnega prebivalstva, vendar v ravnovesju z nacionalnimi interesi varstva narave. Kolikor bi uradne osebe bolj dosledno uresničevale nacionalno politiko varstva narave in predpise s tega področja, bi bilo mogoče navedeno ravnovesje doseči v korist obeh strani.

Na podlagi ugotovitev o ključnih vprašanjih iz zahteve prijavitelja za sprejem načelnega mnenja o ravnanju uradnih oseb MOP, s katerim so investitorju omogočili korist v obliki soglasij in dovoljenj za gradnjo vetrne elektrarne Volovja reber s spremljajočo infrastrukturo, Komisija za preprečevanje korupcije meni, da ravnanje uradnih oseb MOP, zlasti njihovo

dosledno opuščanje presoje pomembnih naravovarstvenih argumentov zoper gradnjo vetrnih elektrarn na območju Volovje rebri, kar je prispevalo k odločitvam za postavitve teh elektrarn, predstavlja kršitev načel previdnosti in dopustnosti iz ZVO-1, kot so opisana zgoraj. To predstavlja kršitev dolžnega ravnanja, kot ga definira ZPKor, in v primeru posledično pridobljene oziroma pričakovane koristi v obliki koristi premoženjske narave, ki sta oziroma jih bosta z odločitvami za izgradnjo vetrne elektrarne pridobila investitor in lokalna skupnost, kjer bo elektrarna stala, omogoča tudi sklep, da takšno ravnanje uradnih oseb Ministrstva za okolje in prostor ustreza definiciji korupcije po 3.alinei 2. člena ZPKor.

Pri preučevanju študije EIMV o presoji vplivov na okolje za vetrno elektrarno Volovja reber in povezovalni daljnovod 110 kV je Komisija med gradivom, ki ga je pridobila, zasledila podatek, da študija ni verodostojna, ker so kot avtorji navedene osebe, ki pri njeni izdelavi naj ne bi sodelovale. V zvezi s tem je Komisija pridobila pisno potrditev enega od domnevnih avtorjev, ki je potrdil, da dejansko ni sodeloval niti pri pripravi metodologije, niti pri analizi podatkov, niti pri pisanju poročil in sklepov. Navedeno vzpostavlja določene razloge za sum, da so bile odločitve v vseh ključnih fazah postopka za postavitve vetrne elektrarne in spremljajoče infrastrukture na območju Volovje rebri sprejete na osnovi gradiva, pripravljenega z ravnanjem, ki po mnenju Komisije vsebuje znake kaznivega dejanja ponarejanje listin po 256. členu Kazenskega zakonika, vendar Komisija nima pristojnosti za natančno preverjanje, v kakšnem obsegu gradivo je ali ni verodostojno.

S tem je načelno mnenje utemeljeno.

Drago KOS
PRESESEDNIK